

1980-1265

TBMM
Kütüphanesi

Başkanlık Divanı Danışma Kurulu Siyasi Parti Grupları

5
Yılı

MİLLÎ
EGEMENLİK
YILI
2005

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

TANITIM KİTAPLARI SERİSİ: 8

BASIN VE HALKLA İLİŞKİLER DAİRE BAŞKANLIĞI

Başkanlık Divanı Danışma Kurulu Siyasi Parti Grupları

TBMM
Kütüphanesi

Yer : 1980-1265
Yıl :
Cilt :
Ksm :
Kop :
Dmby : *200606742*

TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Daire Başkanlığı

Tanıtım Kitapları Serisi: 8

Yayın Yönetmeni

Feridun KEŞİR

Yayın Danışmanı

Kemal ÖZTÜRK

Editör

Ömer EKŞİ

Son Kontrol

TBMM Kanunlar ve Kararlar Daire Başkanlığı

Tasarım ve Uygulama

On Ajans

Yayın Adresi

TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü

Bakanlıklar – Ankara

İletişim

Tel : 0312. 420 68 85

Faks : 0312. 420 68 86

www.tbmm.gov.tr

e-mail: bashildb@tbmm.gov.tr

Baskı

TBMM Basımevi

Haziran-2005

ÖNSÖZ

Türkiye Büyük Millet Meclisimizin 23 Nisan 1920'deki açılışından bu yana 85 yıl geçti.

85 yıl önce bu ülkenin kurucusu kahramanlarımızın yürüyüşleri kuşaktan kuşağa aktararak devam ediyor.

Şimdi büyük Türkiye, özgür Türkiye hayalimiz için bizler yürüyoruz. Büyük önder Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşlarından devraldığımız bağımsız Türkiye bayrağını en yüksekte tutarak

azimle ilerliyoruz. Meclisimizin 85. yaşını görkemli bir şekilde kutlamak için 2005 yılını "Milli Egemenlik yılı" ilan ettik.

Bu yılı Milli Egemenlik Yılı ilan etmemizin ve geniş kutlama programları hazırlamamızın temel amacı; milli irade, demokrasi ve özgürlük kavramlarını toplumun her kesimine, hatta her bireye yaymaktır. Böylece, gururla sahip olduğumuz Meclisimiz daha iyi tanınmış, demokrasi kültürümüz gelişmiş, vatandaşlık bilincimiz güçlenmiş olacaktır.

Ayrıca bu yılda, toplumsal barışı sağlamak, yeni diyalog yolları üretmek ve sorunlarımızı çözmek için ortak zemin oluşturmak istiyoruz.

Bu yıl münasebetiyle ayrıca çok geniş çerçeveli bir yayın hazırlığı yaptık. Söz konusu kitaplarımız Meclis uzmanları tarafından hazırlanmış ve sizlerin ilgisine sunulmuştur. Eserlerin; Meclisimizin, milletvekillerimizin, parlamenter sistemin ve demokrasimizin daha iyi tanıtılmasını sağlayacağını umuyoruz.

Saygılarımla

Bülent Arınç
TBMM Başkanı

İ Ç İ N D E K İ L E R

2006-6742

Başkanlık Divanı	6
Kimlerden Oluşur?	6
Geçici Başkanlık Divanı	6
Başkanın Seçimi ve Süresi	7
Partilerin Temsili	8
Üye Dağılımı Nasıl Gerçekleşir?	8
Başkanlık Divanında Boşalma	8
Görevin Kendiliğinden Sona Ermesi	8
Toplantı Yeter Sayısı	9
Divanın Görevi	9
Başkanın Görevleri	10
Başkanvekillerinin Görevleri	10
Katip Üyelerin Görevleri	11
İdare Amirlerinin Görevleri	11
Danışma Kurulu	11
Siyasi Parti Grupları	12

Başkanlık Divanı

Kimlerden Oluşur?

Başkanlık Divanı, bir başkan (Meclis Başkanı), dört başkanvekili, yedi katip üye ve üç idare amirinden oluşur. Danışma Kurulu'nun teklifi üzerine katip üyelerin ve idare amirlerinin sayısı Genel Kurul'un onayıyla artırılabilir. Parti grupları, milletvekili oranında Başkanlık Divanı'nda temsil edilirler.

Geçici Başkanlık Divanı

Yasama döneminin hemen başında asıl Başkanlık Divanı seçilinceye kadar, belirlenen usul çerçevesinde oluşturulan Geçici Başkanlık Divanı çalışmaları yürütür. Yasama döneminin başlangıcında, en yaşlı üye olan milletvekili Geçici Başkanlık yapar. Geçici Başkan'ın görevi, birinci birleşimin ilk oturumundan başlayarak asıl başkan seçilinceye kadar devam eder. Bu süreçte, ikinci derecedeki en yaşlı üye geçici başkanvekilliği görevini, en genç altı milletvekili ise geçici katip üyelik işlerini yürütürler.

Başkanlık Divanı toplantı halinde

Başkanın Seçimi ve Süresi

TBMM'nin Başkanı aynı zamanda Divan'ın da başkanıdır. Siyasi parti grupları Başkanlık için aday göstermezler. Adaylık, milletvekillerinin kendi iradesine bağlıdır. Başkanlık için bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk seçilenin görev süresi iki, ikinci devre için seçilenin görev süresi ise üç yasama yılıdır. Aynı milletvekili, her iki yasama devresinde Başkan seçilebilir.

Başkan adayları, milletvekilleri arasından, Meclis'in toplandığı ilk günden itibaren en geç beş gün içinde Geçici Başkanlık Divanı'na bildirilir. Başkanın seçimi, aday gösterme süresinin bitiminden itibaren en geç beş gün içinde tamamlanmak durumundadır.

Başkan seçimi gizli oyla yapılır. İlk iki oylamada üye tamsayısının üçte iki ve üçüncü oylamada üye tamsayısının salt çoğunluğu aranır. Üçüncü oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için dördüncü oylama yapılır. Dördüncü oylamada en fazla oy alan üye, Başkan seçilmiş olur.

Partilerin Temsili

TBMM'de grubu bulunan siyasi partiler, milletvekilleri oranında Başkanlık Divanı'nda temsil edilirler. Bu işlem Meclis Başkanı'nın gözetiminde yapılır. Meclis Başkanı, siyasi parti gruplarının parti grupları toplam sayısı içindeki yüzde oranlarını ve bu oranlara göre her siyasi parti grubuna düşen Başkanlık Divanı'ndaki görev yeri ile sayısını tespit eder ve Danışma Kurulu'na bildirir.

Üye Dağılımı Nasıl Gerçekleşir?

Başkanlık Divanı'nda dört başkanvekili bulunur. Bunlardan ikisi, Meclis üye tamsayısının salt çoğunluğuna sahip siyasi parti grubuna ait olmak üzere, milletvekili oranı en yüksek olan partiden başlayarak sıra ile dağıtılır.

Katip üyeliklerle idare amirlikleri için görev yerleri dağılımı ise, Danışma Kurulu'nun görüşü alındıktan sonra Genel Kurulca gerçekleştirilir. Siyasi parti grupları kendilerine düşen yerler için adaylarını gösterir. Bu adayları gösteren listenin Genel Kurulca işaret oyuyla oylanması suretiyle seçimler tamamlanmış olur.

Gerek Meclis başkanvekilleri, gerek katip üyeler ve gerekse de idare amirleri için bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk seçilenlerin görev süresi iki, daha sonraki devre için seçilenlerin görev süresi ise üç yasama yılıdır. Bu görevlerde herhangi bir nedenle boşalma olması durumunda, o görev için yeniden seçim yapılır. Yeni seçilen Divan üyesi, eskisinin görev süresini tamamlar.

Başkanlık Divanında Boşalma

Herhangi bir nedenle Başkanlıkta boşalma olması durumunda, yeni Başkan seçilinceye kadar en yaşlı başkanvekili, Geçici Başkanlık görevini yerine getirir. Divan'ın diğer üyeliklerinde boşalma olması halinde, noksan üyelik tamamlanıncaya kadar Divan'ın görev ve yetkisi aynen devam eder. Noksan üyelik en kısa zamanda tamamlanır.

Görevin Kendiliğinden Sona Ermesi

Mensup olduğu siyasi parti grubu ile üyelik bağı sona eren veya TBMM'de grup kurma hakkını kaybeden bir siyasi parti mensubu üyenin, Başkanlık Divanı'ndaki görevi kendiliğinden sona erer. Bu durum karşısında da o üyenin yeri en kısa zamanda doldurulur. Siyasi parti gruplarının oranlarında bir değişiklik olması durumunda, değişikliğe uğrayan partilerin Başkanlık Divanı'nda sahip oldukları üyeliklerin sayısı ve görev yerleri de değişir. Bu durumun tespit ve takibi Başkan'ın yetki ve sorumluluğundadır.

Toplantı Yeter Sayısı

Başkanlık Divanı'nın toplantı yeter sayısı, üye tamsayısının salt çoğunluğudur. Divanın karar yeter sayısı ise, hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğudur. Ancak Başkanlık Divanı üyelerinin tek başlarına üzerlerine aldıkları işlerden dolayı yapılacak şikayetler için toplantı yeter sayısı, hakkında şikayette bulunulan üyenin dışındaki bütün üyelerin tamamıdır. Başkan veya vekil olarak görevlendirdiği başkanvekili hazır bulunmadan Divan toplanamaz ve karar alamaz.

Divanın Görevi

Çeşitli kanun hükümlerinin ve İctüzük'ün belirlediği görevleri yerine getiren Başkanlık Divanı, özellikle Genel Kurul'daki oylamalar ve seçimler esnasında önemli bir yanlışlık iddiası durumunda devreye girer. Böyle bir durum karşısında Başkan, usul görüşmesi açabilir ve gerekirse oya başvurarak düzeltme yapar. Eğer, yapılan yanlışlık, birleşimden sonra anlaşılırsa Meclis Başkanı, Başkanlık Divanı'nı toplayarak takip edilecek yolu kararlaştırır. Başkan, kendine ait görevlerin yerine getirilmesi noktasında gerekli görürse, Divan'ın görüşünü alabilir.

Başkanlık Divanı ayrıca dış ilişkiler, milletvekilleri ve Meclis personelinin özlük işleri, sağlık ve sosyal ihtiyaçları ile güvenlik gibi konulara ilişkin düzenleyici kararlar alır; yönetmelikler çıkarır.

Bunların dışında herbir Başkanlık Divanı üyesinin kendi statülerine ait görevleri bulunmaktadır.

Başkanın Görevleri

TBMM Başkanı, milletvekili olan adaylar arasından Genel Kurul'da yapılan gizli oylama ile seçilir ve görevleri şu şekilde özetlenebilir: TBMM'yi Meclis dışında temsil etmek, Genel Kurul görüşmelerini yönetmek, tutanak dergisi ile tutanak özetinin düzenlenmesini denetlemek, Başkanlık Divanı'na başkanlık etmek ve Divan'ın gündemini hazırlamak, Danışma Kurulu'na başkanlık etmek, TBMM komisyonlarını denetlemek, Başkanlık Divanı kararlarını uygulamak, TBMM'nin idari ve mali işleri ile kolluk işlerini yürütmek ve denetlemek, TBMM'yi ve çalışmalarını tanıtıcı çalışmalar yapmak, Anayasa, kanunlar ve İctüzük'ün kendisine verdiği görevleri yerine getirmek.

Devlet protokolünde Cumhurbaşkanından sonra ikinci sırada yer alan Meclis Başkanı, Cumhurbaşkanı yurt dışında iken ona vekalet eder. Meclis Başkanı, konumu gereği bağımsız olduğundan toplantılarda oy hakkı bulunmamaktadır.

Başkan, özürlü olduğu veya Meclis toplantı halinde iken Ankara dışında bulunduğu zaman, görevlerini yerine getirmek üzere başkanvekillерinden birini kendisine yazıyla vekil olarak tayin eder.

Başkanvekillerinin Görevleri

Başkanvekillerinin görevi, Başkan'ın yerine Genel Kurul görüşmelerini yönetmek ve bu oturumlarla ilgili tutanak dergisi ile tutanak özetinin düzenlenmesini gözetmektir. Başkanvekillerinin hangi birleşim veya oturumları yöneteceklerine Başkan karar verir.

Katip Üyelerin Görevleri

Katip üyeler; tutanakların tutulmasını denetlemek ve tutanak özetlerini yazmanın haricinde, Genel Kurul'da evrak okumak, yoklama yapmak, ayları saymak, seçimlerin düzen ve dürüstlük içinde geçmesini denetlemek ve söz sırasını kaydetmekle görevlidirler.

İdare Amirlerinin Görevleri

Meclis'in idari ve mali işleri ile kolluk işlerini Meclis Başkanı'nın talimatına uygun olarak yürütmek, özel törenleri idare etmek, Meclis bütçesine ilişkin teklifleri Başkan'a sunmak ve giriş kartlarını dağıtmak idare amirlerinin başlıca görevleridir. Ortak sorumluluk içerisinde görev yapan ve yetki kullanan idare amirleri, tatil ve ara verme hallerinde sıra ile Ankara'da bulunurlar.

Danışma Kurulu

Danışma Kurulu, Meclis Başkanı'nın başkanlığında, siyasi parti grup başkan veya başkanvekillerinden birisi ya da onların yazılı olarak görevlendirdiği birer milletvekillinden oluşur. İçtüzük'ün pek çok maddesinde Danışma Kurulu'na görevler yüklenir. Kurul, Başkan'ın istemi üzerine danışma niteliğinde görüş de bildirir.

Parti grupları arası uzlaşmayı sağlayıcı ve Meclis çalışmalarını düzenleyici görevler yürüten Danışma Kurulu, Başkanın gerekli görmesi veya bir siyasi parti grubu başkanlığının isteği üzerine en geç yirmidört saat içinde Başkan tarafından toplantıya çağrılır. Gerekliğinde bir hükümet temsilcisi veya Meclis başkanvekilleri de toplantılara çağrılabilir.

Grup temsilcilerinin imzalarını taşıyan Danışma Kurulu önerileri ve tavsiye kararları, bağlayıcı nitelikte olmadığı ve öneri niteliği taşıdığı halde, Genel Kurul da genellikle aynen kabul edilir.

İçtüzük'te Danışma Kurulu'nun tespitine, teklifine veya görüş bildirmesine bağlanmış olan bütün hallerde Danışma Kurulu, yapılan ilk çağrıda toplanamaz; oy birliğiyle tespit, teklif yapamaz veya görüş bildiremezse Meclis Başkanı veya siyasi parti grupları ayrı ayrı taleplerini doğrudan Genel Kurul'a sunabilirler.

Siyasi Parti Grupları

TBMM'de temsil edilen her siyasi parti, "Siyasi Parti Grubu" oluşturamaz. Bir partinin Meclis'te siyasi parti grubu oluşturabilmesi için en az 20 milletvekiline sahip olması gerekir. Siyasi parti grubu partilere, milletvekilleri ile birlikte daha etkin bir çalışma ortamı sağlar. Yine bu imkana sahip partiler, tüm üyeleriyle birlikte haftada biraraya gelerek, görüş alışverişinde bulunurlar. Meclis Genel Kurulu'nda yapmadıkları konuşmaları, burada birbirleriyle paylaşırlar. Ortak kararlar alırlar ve bunları kamuoyuyla paylaşırlar.

Siyasi parti gruplarının ilk kuruluşunda, partilerin kendileri tarafından hazırlanacak grup yönetmeliği ile her yasama dönemi başında, o gruba mensup milletvekillerinin adı, soyadı ve seçim çevrelerini gösteren listenin Meclis Başkanlığı'na verilmesi zorunludur. Partilerin iç yönetmelikleri genellikle birbirinin aynıdır. Buna göre, bir partinin genel başkanı milletvekili ise, Meclis'teki parti grubunun da başı o olur; yok eğer milletvekili değilse, grup başkanlığına milletvekillerinden birisi seçilir.

Siyasi parti gruplarında, milletvekillerini Meclis içinde sevk ve idare etmek görevli grup başkanvekilleri de bulunur. Bunlar da seçimle gelirler ve TBMM içinde ve dışında grup adına sözcülük yaparlar. Grup başkanı haricinde, grup başkanvekilleri, grup sözcüleri, grup genel kurulu, grup yönetim kurulu, grup disiplin kurulu ve grup denetçileri siyasi partilerin Meclis grubundaki organlarını oluşturur.

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR